

สมาธิหยุดนิ่ง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ

สังขารมเท่านั้น จะทำให้ชีวิตเราปลอดภัย ชีวิตรอดปลอดภัยเพราะสังขารม สังขารม ธรรมชาติความจริงใจ ถ้าหัวใจมันพ้นจากทุกข์แล้ว สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นของอยู่ประจำโลก มันมีของมันอยู่อย่างนี้ แต่มันมีของมันอยู่อย่างนี้ขึ้นมาเห็นใหม่ มันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริงในตัวของมันใจ

แต่ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ จะรู้ได้อย่างไร จะรู้ได้อย่างไรว่า สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมาตามข้อเท็จจริงนั้นมันเกิดขึ้นมาจากอะไร มันเกิดขึ้นมาจากกรรม จากการกระทำของตน แล้วถ้าการกระทำของตน คนที่มีบุญกุศลเขาก็จะทำ คุณงามความดีของเขา ทำเพื่อประโยชน์กับเขา เขาก็ได้เกิด เห็นใหม่ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมต่างๆ

แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ถ้ามีสติปัญญาทำคุณงามความดี นี่ใจ เกิดเพราะกรรมดี กรรมดีพาเกิดมันก็เรื่องหนึ่ง เกิดเพราะบาปอกุศลพาเกิดมันก็เรื่องหนึ่ง

เกิดเพราะบาปอกุศลพาเกิดเห็นใหม่ เกิดมาแล้ว ดูลิ นักร้อง อาหารของมันก็คือชีวิตของคนอื่นนั่นแหละ อาหาร ของมันก็คือชีวิตของสัตว์อื่นใช้ใหม่ มันเป็นนักร้อง มันก็ ผูกเวรผูกกรรมกันมาต่อกัน เวลาผูกเวรผูกกรรมกันมาต่อกัน เห็นใหม่ เวลาเกิดแต่ภพชาติใหม่มันก็ไปเกิดเป็นสัตว์เห็นใหม่ เป็นผลัดกันล่า ผลัดกันโดนล่า มันผลัดกันอยู่อย่างนั้น

มันเป็นเรื่อง มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริง โดยข้อเท็จจริง แต่ไม่มีใครรู้ ไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเชื่อ ไม่มีใครเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ไม่มีใครเชื่อว่าภพชาติมันมีอยู่จริง ไม่มีใครเชื่อ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทำของท่านมา ท่านทำของท่านมาเห็นใหม่ ท่านปรารภนาเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างบุญกุศลมา สร้างบุญกุศลมานะ การสร้างบุญกุศลมา สร้างคุณงามความดีมา ทำคุณงามความดีมันไปเตะตาไอ้พวกอกุศลทั้งสิ้น

ทำคุณงามความดีเห็นใหม่ คุณสิ เติมียี่แป๊ะ กษัตริย์เห็นใหม่ ตัดหู ตัดจมูก ตัดๆ คุณสิ มันจะบ้าจริงหรือเปล่า นี่ชั้นติบารมี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำคุณงามความดีๆ มันก็มีคู่แข่ง เวลาชุก เทวทัตเห็นใหม่ มันเป็นคู่แข่งคู่กรรมกันมา คำว่า “คู่แข่งคู่กรรมกันมา” การสร้างสมอย่างนั้นมา

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ทำคุณงามความดีมาๆ ความดีก็เป็นความดีวันยังค่ำนั่นแหละ แต่เป็นความดีประจำโลกใจ ความดีประจำโลกความดีของวิญญูะใจ พระโพธิสัตว์สร้างคุณงามความดีขึ้นมา คุณงามความดีก็สิ่งที่ดีงามใจ แต่มันไม่มีมรรคไม่มีผลใจ มันไม่มีมรรคไม่มีผล เพราะมันไม่มีสติ ไม่มีปัญญา

ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญามันมีมรรคมีผลขึ้นมาเห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระสุกัททะไปถามนะ “ศาสนาไหนดีกว่าดี ศาสนาไหนดีกว่าดี แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะว่าอย่างไร”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธออย่าถามให้มากไปเลย” เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี คั้นคว้ามามากแล้ว แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๓ โลกธาตุนี้สอนหมด เทวดา อินทร์ พรหม นี่เข้าใจทั้งหมด เข้าใจถึงกิเลสอวิชชาด้วย

เวลาอัสวักขยญาณจะทำลายพญามารคร่ำครวญรำร้อง “เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากมือเราไป” พ้นอยู่แล้ว พ้นเพราะด้วยบุญกุศลที่สร้างบุญกุศลมาขนาดนั้น แล้วสร้างสมบุญ

กุศลมาเห็นใหม่ ประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ๖ ปี ไปทดสอบกับเจ้าลัทธิต่างๆ วิธีการของแต่ละสำนัก วิธีการของคนอื่นทั้งหมดมา มันเป็นจริงเป็นจังหรือไม่ มันไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาเลย

เวลาจะเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา ก็ด้วยอำนาจวาสนาของตนที่สร้างคุณงามความดีมา สร้างคุณงามความดีเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นพระโพธิสัตว์สร้างคุณงามความดีจนมีอำนาจวาสนาขนาดนั้น เวลาค้นคว้าขึ้นมา อาสวกษยญาณทำลายอวิชชา

พญามาร พญามารๆ นี่คร่ำครวญ นางตัณหา นางอรดี จะมากล่อมมาล่อไม่ได้ ไม่ได้ทั้งสิน เพราะอะไร นั่นมันเป็นลูกหลานของพญามาร พญามารนี่เจ้าวัฏจักร ใช้นั้นความโลภ ความโกรธ ความหลง นางตัณหา นางอรดีต่างๆ นี่มาคร่ำ มาครวญ มาเข้ามายวน

นั่นยิ่งไกลใหญ่เลย เพราะมันพิสูจน์จากสังคม พิสูจน์จากการประพฤติปฏิบัติของเจ้าลัทธิต่างๆ แล้วก็พิสูจน์จากอาสวกษยญาณในสัจจะความจริงในใจของตนที่ได้ชำระล้างห้าหั้นจนครอบครวของมารได้พังทลายไปในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจบกระบวนการทั้งหมด

แต่ท่านพูดมาก สุภทฺทะเห็นใหม่ เป็นผู้เป็นพราหมณ์ที่มีปัญญาขึ้นมา อวดดีอวดเก่ง ไปที่ไหนก็ไปเที่ยวต่อล้อต่อเถียง กับเขาว่าตัวมีปัญญา พอมีปัญญาขึ้นมาถึงที่สุดขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานคืนนี้ ถ้าไม่ได้ไปเฝ้าก็จบแล้ว ก็ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

“ศาสนาไหนว่าดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะว่าอย่างไร”

“เธออย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ดวงใจดวงใดไม่มีมรรค ดวงใจดวงนั้นไม่มีผล”

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีมรรคมีผลของมัน ถ้ามีมรรคมีผลของมันนะ เวลามันชำระล้างอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจบกระบวนการเห็นใหม่

นี่ที่ว่าจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเพราะเวรเพราะกรรม เพราะเวรเพราะกรรมนี้บุพเพนิวาสานุสติญาณตั้งแต่พระเวสสันดรไป นี่ไง สิ่งที่เราสร้างสม บุญญานุการีการมาไง ถ้ามันไม่ทิ้งยังไม่จบไม่สิ้น มันจุตูปปาตญาณมันก็ต้องเกิดต่อไป ใจนี้มัน เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่มันเป็นไปตามกรรมจำแนกให้สัตว์เกิดต่างๆ กันไง มันเกิดจากการ กระทำ เกิดจากกรรมของตนทั้งสิ้น

แล้วอัสวักขยญาณ นี่ศีล สมาธิ ปัญญาที่เกิดจากสัจจะความจริงขึ้นมา มันจะเกิดที่ ไหน มันก็เกิดในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง มันจบสิ้น จบทั้งข้างนอก จบทั้ง ข้างใน จบทั้งวัฏฏะ จบทั้งจิต จิตที่มันเวียนว่ายตายเกิด จบ จบอันนี้มันมีคุณค่าไ

ที่เราจะมาประพฤติปฏิบัติกัน เรามาแสวงหากัน เราแสวงหากันก็แสวงหาคุณธรรมแบบ นี้ เวลาแสวงหาคุณธรรมแบบนี้มันจะเกิดที่ไหน มันก็เกิดที่ในหัวใจของคน เพราะในหัวใจของ คน ใจ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันมีความทุกข์ ความยาก ความทุกข์ความยากขึ้นมามัน เกิดเป็นมนุษย์ไ

เกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์เป็นสิ่งที่มีความค่า แต่มีความค่าขึ้นมา คนเกิดมาเห็นไหม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เกิดมาแล้ว เกิดเป็นคนแล้ว แล้วก็พอใจ หลงใหลยึดมั่นว่า ชีวิตนี้ยิ่งใหญ่ ชีวิตนี้มีอำนาจแล้วก็เที่ยวระรานทำลายเขา

ถ้าคนเป็นคนดีหน่อย มันอยู่ทางโลก มันก็อยู่ด้วยบุญกุศลของตน แต่ขึ้นมาเสวยบุญกุศล แล้วถ้าไม่ได้สร้างต่อไป ตายไปจะไปไหน เพราะของที่เรารสร้างมา เราก็มาใช้สอยอยู่นี่ไ แล้ว เราก็ไม่สร้างสมต่อไป ถ้าสร้างสมต่อไปๆ นั้นมันถึงจะเป็นผลของวัฏฏะ ผลของการเวียนว่าย ตายเกิดในวัฏฏะ ความดีความงามจากกรรม จากกรรมของตนไ

แต่ในพระพุทธศาสนา สิ่งที่ไม่มีความอำนาจวาสนาก็ให้เขา ได้ทำอย่างนั้น มันอยู่ที่อำนาจ วาสนาบารมีของตนนะ เวลาคนที่ออกประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติมากน้อยขนาดไหนละ แล้วมัน

ปฏิบัติไป ไปไม่ได้ แต่ถ้าปฏิบัติไปได้หรือไม่ได้ การปฏิบัตินั้นมันก็เป็นการสร้างสมบุญญาธิการ สร้างสมหัวใจดวงนี้ไง

การไม่สร้างสมหัวใจดวงนี้มันจะเอาอำนาจวาสนามาจากไหน **คนที่มียารมี ๆ ยารมีก็เกิดจากการกระทำของตนทั้งสิ้น** เวลาเรามีการกระทำแล้วนี้ เราก็จะมาตีโพยตีพายจะเรียกร่องจะเอา แล้วใครหาให้ได้ล่ะ เอาจากไหนล่ะ มันก็เอาจากใจของตนไง

ถ้าเอาจากใจของตน เราก็ต้องมาประพฤติปฏิบัติกันนี้ไง ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเพราะเรามีคุณค่าไง เรามีคุณค่า เราเห็นผลไง เรารู้จัก เราเห็นผลของสิ่งที่มีชีวิตที่มีคุณค่า **สิ่งที่มีคุณค่า หัวใจสิ่งที่จะสัมผัสธรรมได้ สัมผัสธรรมได้คือหัวใจของสัตว์โลกนี้เท่านั้น**

เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามาๆ ความจำทั้งนั้น นี่เป็นภาคปริยัติ เวลาเผยแผ่ศาสนา เผยแผ่ศาสนาไป ถ้าไม่มีการศึกษาศาสนาจะสื่อสารกันอย่างไร พอจะสื่อสารๆ เห็นไหม

พระโพธิสัตว์ๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ เวลาพระปัจเจกพุทธเจ้าไป พระปัจเจกพุทธเจ้าสิ่งที่ชำระล้างกิเลส ตรัสรู้เองโดยชอบเหมือนกัน แต่วางหลักธรรมวินัยมันแตกต่างกัน นี่ด้วยบุญอำนาจวาสนาเห็นไหม อำนาจวาสนาของคนก็ไม่เหมือนกัน

เราเกิดมาเห็นไหม เกิดมาด้วยบุญด้วยกุศล เราเกิดมาด้วยบุญด้วยกุศลแล้วได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เราก็เกิดมาด้วยกัน คุณสิ มนุษย์เต็มโลกนี้ไง แล้วเขามีความสนใจมากน้อยแค่ไหนล่ะ เขาก็สนใจแต่ชีวิตของเขานั่นแหละ มองเห็นก็มองเห็นแต่ชีวิตของตน ไม่มองเห็นถึงคุณงามความดี ไม่มองเห็นถึงคุณธรรม

ถ้าเห็นคุณงามความดี คนเกิดมามีกตัญญูทเวทีกับพ่อกับแม่ พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มาเห็นไหม แล้วอย่างเลี้ยงดูเรามีบุญมีคุณขนาดไหน นี่เวลามาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระนี่พ่อแม่ได้เกาะชายผ้าเหลือง

เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไง ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเป็นสมาธิเข้ามา สมาธิเข้ามามันเป็นที่ไหน มันเป็นที่ไหนหัวใจดวงนี้ใช่ไหม หัวใจดวงนี้ที่เกิดในครรภ์ ในไข่น้ำคร่ำ ในโอปปาติกะไง นี่เกิดมาจากครรภ์ นี่พันธุกรรมของจิตๆ

แล้วเวลาพันธุกรรมของร่างกาย พันธุกรรมการเกิดก็เกิดจากพ่อจากแม่ ถ้าเกิดจากพ่อจากแม่เวลาลูกบวชแล้วได้เกาะ ชายผ้าเหลือง แล้วถ้าลูกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาได้เข้าสู่สังขารมอันนั้น แล้วพ่อแม่จะได้อะไรละ นี่ใจ เลือดเนื้อเชื้อไขใจ มันสะเทือนไปทั้งตระกูลนั่นแหละ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาๆ

ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะมาทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามันเป็นคนดี มันจะคิดแต่สิ่งที่ดีๆ ใจ สิ่งที่ดีๆ นี่มันคิดเผื่อแผ่ คิดเผื่อแผ่ถึงคนอื่น คิดเผื่อแผ่ถึงสังคม ใจ สังคมร่วมเย็นเป็นสุขก่อน แล้วเราจะร่วมเย็นเป็นสุขตามใจ มันเป็นกำลังของหัวใจใจ

ถ้าเป็นกำลังของหัวใจเห็นไหม เวลาบวชมาแล้วหรือเราจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีกำลังใจขึ้นมา เรามีกำลังใจๆ มันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหน คนทุกข์คนยากก่อนหน้านี้เรามากมายมหาศาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี ทานฟันฝ่ามาขนาดไหน ถ้าฟันฝ่ามาขนาดไหน เวลาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วปรารภนารื้อสัตว์ชนสัตว์

ในสังคมของสงฆ์ เวลาสังคมของสงฆ์ที่ยังไม่ได้บัญญัติวินัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนารื้อสัตว์ชนสัตว์ “เธอจงบวชมาเถิด เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด” นี่เอหิภิกขุ บวชให้เอง อบรมสั่งสอนเอง ๑,๒๕๐ องค์ นี่บวชให้เอง อบรมสั่งสอนเอง แล้วอบรมสั่งสอนต่อไปแล้วไปบวชต่อขึ้นไป แล้วอบรมบ่มเพาะ

เพราะคนมันแสวงหาใจ คนมันแสวงหา คนมันไม่มีทางออกไม่มีทางไป แล้วไม่มีทางออกไม่มีทางไปเห็นไหม ยสะเห็นไหม “ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ” ปรasaท ๓ หลัง มีเงินมีทองมหาศาล ทุกอย่างพร้อมหมด แต่ไม่มีความสุข

เวลาถ้ามีบุญกุศลไ้ เพราะอะไร ดูสิ มหุสพสมโภชมันเป็นอบายมุข เวลาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ อบายมุข อบายภูมิ แล้วก็มีความสุขอยู่กันอย่างนั้น เมาเหล้าเมายา มีความสุขของเขา แล้วตายแล้วไปไหนละ

เวลาเราถือศีล ศีล ๕ ศีล ๘ เห็นไหม ศีล ๘ เราก็ไม่ยุ่งแล้ว เวลาศีล ๕ ขึ้นมา **สุรา เมรยมชฺชชุปมาทฏฐานา** สุรา สุรามันเมา มันเป็นสุรายาเมา เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติมันก็เมา ธรรมไ้ มันก็มันเมาไ้ มันเมาขึ้นมามันถึงประพฤติปฏิบัติแล้วไม่ได้ผลไ้ นี่พูดถึงศีล ๕

ศีล ๘ เห็นไหม ไม่ดูการละเล่นพ้อรำ เพราะมันป้องกันไว้ ถ้าคำว่า “ถือศีลๆ” เวลาเป็นทางโลกเห็นไหม ถ้าใครถือศีล ๕ บริสุทฺธิแล้วจะไม่ตกนรก ศีล ๕ คือศีล ๕ ถ้าเราไม่ทำความผิด ความชั่วมันก็ไม่เข้าศีล ๕ แต่ถ้าศีล ๕ ศีล ๕ ก็ส่วศีล ๕ แต่เวลามันทำบาปอกุศลขึ้นมา มันจะตกนรกหรือไม่ละ

เวลาจะไม่ตกนรกอเวจีนี้พระโสดาบัน ถ้าเรามีศรัทธา มีความเชื่อของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้ามีอำนาจวาสนามีบุญกุศลนะ ดูสิ ดูพระสารีบุตรฟังธรรมพระอัสสชิ เป็นพระโสดาบัน ฟังธรรมคนเดียวเท่านั้น คนมีบุญกุศลมันทำได้ เวลาทำได้ขึ้นมาเป็นพระโสดาบันขึ้นมา คำว่า “เป็นพระโสดาบัน” ใจเป็นพระโสดาบัน ไม่ลุ่มคล้า

คำว่า “ลุ่มคล้า” เราเป็นชาวพุทธด้วยกันนี้ไ้ เรามองสังคมนตรี สังคมจริงจังกับพระพุทศาสนาขนาดไหน ดีแต่ปาก ปากอวดดี เวลาได้แย้งได้เถียงกัน เถียงกันด้วยปาก แล้วมัน ลุ่มคล้าใหม่ การได้แย้งได้เถียงกันนั้นมันเป็นการคลุกคลีกันแล้ว

ถ้าเป็นพระโสดาบันไม่ลุ่มไม่คล้าในศีลในธรรม ไม่ลุ่มไม่คล้าๆ นี้ไ้ แล้วไม่ถ้อมงคลตึ้นข่าว คำว่า “ไม่ถ้อมงคลตึ้นข่าว” ไม่ถือนอกพระพุทศาสนา พระพุท พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมๆ นี้ พระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทเจ้า จะไม่แปลกไม่แยกออกไปจากธรรมนั้นเด็ดขาด ถ้าเป็นพระโสดาบันนะ

แต่มันเป็นโชดาตราสิงห์นะสิ แต่งตั้งกัน อวดอ้างกัน ยกย่องกัน แต่ประพฤติปฏิบัติไม่
สมกับศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เลย

ถ้ามันประพฤติปฏิบัติมันสมกับศีล สมกับธรรมนะ เพราะใจเขาเป็น พระโสดาบันคือ
เป็นที่หัวใจนะ พระโสดาบันไม่ได้เป็นที่เครื่องแบบ ไม่ได้เป็นที่อะไรทั้งสิ้น ถ้ามันเป็นหัวใจ
หัวใจที่มีคุณค่าอย่างนั้นไง ถ้าหัวใจที่มีคุณค่าอย่างนั้น ถ้ามัน เป็นโสดาบันขึ้นมาไม่ลุ่มคล่ำใน
พระพุทธศาสนา ไม่ลุ่มไม่คล่ำ แล้วไม่ถือมงคตื้นขาว ไม่ถือเชือกนอกจากพระพุทธศาสนา

แล้วศาสนาพุทธละ ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันมีคุณธรรมในใจ ถ้ามีคุณธรรมในใจ
แล้วไม่ทำนอกเหนือจากสิ่งที่ กิดขวางๆ สิ่งที่เกิดขวางหัวใจที่มันจะก้าวหน้าไปไง โสดาบัน
สัทธาคามิ อนุคามิ พระอรหันต์ นี่โอกาสข้างหน้า คิดดูสิจะเป็นพระโสดาบัน มันเห็นโทษนะ

คุณะ ลูกชายของอนาถะเห็นไหม พ่อศรัทธาในพระพุทธศาสนา ศรัทธามาก ลูกก็อยู่กับ
พ่อ มีความเห็นขัดแย้งกันทั้งสิ้น พ่อที่ฉลาด พ่อที่เป็นธรรมไง พ่อที่เป็นธรรมเวลาจะอบรมบ่ม
เพาะ ด้วยความเป็นสายเลือดมันก็ได้แย้งขัดแย้งทั้งนั้น แต่พ่อที่ฉลาดเห็นไหม จ้าง จ้างให้ไปวัด
กลับมาจะ จ้างให้เงิน

เขาไป ไปเพราะเอาสินจ้างรางวัล เพราะเขาไม่เห็นด้วยอยู่แล้ว เขาขัดแย้งอยู่แล้ว เขาไม่
พอใจอยู่แล้ว แต่เวลาไปเพราะจะเอาเงินไง กลับมาก็มารับเงินรับทอง พอรับเงินรับทอง ไปให้
ได้เข้าไปใกล้ชิดกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปให้มันใกล้ชิดพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์

ชาวพุทธแท้ๆ สิ่งที่มีคุณค่าอยู่นั้นไม่รู้จักแสวงหา ความแสวงหาก็กว้างไกลสักการะ
โลกธรรม ๘ อยากมีชื่อเสียง อยากมีความอุดมสมบูรณ์ อยากไปหมด อยากไปแล้ว แล้วก็ไป
ลงทุนลงแรง ทำหน้าที่การงานขึ้นมา เพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต

พอประสบความสำเร็จในชีวิต ก็ทั้งชีวิตเลยก็ต้องกระเสือกกระสนดิ้นรนไป เพราะด้วย
กิเลสมันพอใจไง มันเชื่อกิเลส กิเลสมันหลอกมันลวงไป มันก็วิ่งเต้นไปกับกิเลสนั้นไง กว่าที่จะ

ประสบความสำเร็จชีวิต อายุขัยก็สั้นปลายชีวิต แล้วก็ไม่ได้ใช้สิ่งสมบัติที่ตัวตนหามาด้วยกำลังของตน แล้วก็เสียชีวิตไป สิ้นชีวิตก็จบไป

นี่ไง นี่ก็เหมือนกัน อนาคตบัณฑิตพิเศษสิ จ้างๆ จ้างให้ไปฟังธรรม พอจ้างให้ไปฟังธรรม ฟังกลับมาทำให้มาเอาเงิน ได้รางวัลตอบแทน

“ถ้าต่อไปนะ ไปฟังธรรมๆ ฟังว่าองค์สมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้าท่านพูดว่าอะไร”

“พูดว่าอะไร” เห็นไหม จากไปฟังธรรมมาฟังธรรม ไปฟังธรรมบ่อยครั้งเข้า มันก็เข้าไปใกล้ชีวิตธรรมะ มันก็รู้จักสังขารธรรม ฟังธรรมออกนั้นแหละ เวลาจะฟังให้เข้าใจ ฟังให้เข้าใจเห็นไหม ฟังให้เข้าใจมันก็ต้องใช้สติปัญญาเห็นไหม ให้รับรู้ให้ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ เป็น พระโสดาบัน บิณฑิ! เวลากลับมา อนาคตก็ถือเงินไว้เลย เพราะว่าอยากจะให้ลูกเป็นคนดี ให้ลูกเป็นคนดี ให้หัวใจของลูกมีคุณธรรมในใจ เพื่อเป็นสมบัติของเขา นี่เห็นไหม จะรอให้ตั้งค์ ไม่กล้ามา เอ๊ะ! วันนี้แปลกใจ ลูกชายไม่มา กระมิดกระเมี้ยนไม่กล้า เรียกมาบอกให้มาเอาตั้งค์สิ

โธ้ย! ที่แรกก็ว่าไปฟังธรรมๆ เพื่อจะเอาเงิน แล้วเวลา พอบอกว่าให้จำคำพูด เวลาจำสังขารที่องค์สมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้าแสดง แล้วให้มาเอาให้สองเท่า พอไปฟังๆ มันบิณฑิ ในหัวใจใจ

พระอัญญาโกณฑัญญะฟังธัมมจักขุ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา เกิดขึ้นคือทวิภูมิกะ คือตัวคือตนของเราเกิดขึ้น สิ่งที่เกิดกระทบกระเทือนใช้สติปัญญาใคร่ครวญตามธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมสลายไปเป็นธรรมดาด้วยไตรลักษณ์ไง ด้วยความเห็นของปัญญามันแทงตลอดไง นี่เป็นพระโสดาบัน

พอกลับมา ตั้งค์ก็ไม่เอา ไม่เอาตั้งค์ ตั้งค์ไม่เอา แล้วกราบพ่อ กราบพ่อแล้วกราบเล่านะ เลี้ยงมาตื่นเท่ากับฝ่าหอย อบรมบ่มเพาะมาตลอด แล้วทำคุณงามความดีทั้งนั้น ด้วยทวิภูมิกะ

ของตน ด้วยมีแต่ความขัดความแย้ง ไม่เห็นด้วยกับการทำคุณงามความดี จะเอาแต่อ่านาจ
วาทนาของตน จะลากไปแต่ความพอใจของตน

เวลาพอที่มีสติปัญญา อบรมบ่มเพาะใจ จ้างเอาๆ เอาเงินจ้างให้ปฏิบัตินะ เอาเงินจ้าง
ให้ฟังธรรมนะ เอาเงินจ้างให้ไปจำธรรมะมา แต่มันไปกระเทือนถึงกิเลสใจ พระโสดาบัน เงินทอง
มันเรื่องข้างนอก พระโสดาบันมันเป็นทีหัวใจ ถ้ามีคุณธรรมในใจแล้วพระโสดาบันเป็นพระ
โสดาบันวันยังค่ำ แล้วเป็นพระโสดาบันเป็นอย่างไรละ

เพราะเป็นพระโสดาบันมันต้องมีมรรค ๘ มีศีล สมาธิ ปัญญา มีสมาธิๆ นี่ เวลาที่มีสมาธิ
เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์เราท่านฝึกฝนอบรม ถึงทำความสงบใจเข้ามาก่อน ทำความสงบใจ
เข้ามา สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ไม่ได้หรอก เพราะอะไร

เพราะเวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่แสดงธรรม ธรรมและวินัยมา
มากมายมหาศาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมที่ไหนแล้วจดจำรึกกันมาๆ
แล้วพอถึงเวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ธรรมและวินัยจะเป็น
ศาสดาของเธอ แล้วมันก็จดจำจรรึก กันมา อบรมบ่มเพาะกันมา เป็นรุ่นๆ มาเห็นไหม

มันมีเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญมาตลอด เวลาศึกษาขึ้นมา ก็แบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า
เป็นนิกาย เป็นต่างๆ ขึ้นมา ก๊ก นิกาย มันก็แค่ชื่อ แต่ถ้ามันประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง
ขึ้นมา ถ้ามันบรรลุดูธรรมเห็นธรรม มันก็เป็นธรรมอันเดียวกัน เพราะมีอันเดียวกัน

**อริยสัจมีหนึ่งเดียว จะมีความเชื่ออย่างใด จะมีการกระทำอย่างใด ถ้ามันตรงต่อ
อริยสัจ ตรงต่อสัจจะความจริง มันหนีสัจจะความจริงไปไม่ได้ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์
ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ เด็ดขาด**

แต่วิธีการที่มันทำมันผิด มันก็คลาดเคลื่อนไปไง มันก็แยกออกไปไง ถึงเป็นนิกาย เป็น
กลุ่มเป็นก้อนเห็นไหม สิ่งที่เป็นกลุ่มเป็นก้อนก็เป็นเรื่องของสังคม เป็นเรื่องของความเจริญแล้ว
เสื่อมในศาสนา

มันสืบต่อมาๆ จนเรามีครูมีอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติด้วยอำนาจวาสนาของตน เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันเป็นจริงในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติ มา เพราะท่านประพฤติปฏิบัติมาเห็นใหม่ ท่านให้ทำความสงบใจเข้ามาก่อนๆ แต่นี้มันเป็นก็ก เป็นเหล่าขึ้นมา เขาก็วิเคราะห์หิวจี้ว่าสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ มันก็จริงนะ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

แต่คนที่มีอำนาจวาสนา คนที่ได้ประพฤติปฏิบัติมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ๖ ปี ทดสอบทั้งนั้น อาฬารดาบส อุทกดาบส สมบัติ ๖ สมบัติ ๘ ก็ สมาธิ เวลาสัจจะนั้นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ ปัญญาฯ ที่ว่าปัญญา ศาสนาเซน ศาสนาต่างๆ มหาศาล เลย พรหมณ์ โอไฮ! ยิ่งอวดารเลย พลิกแพลงไปตลอด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทดสอบมาหมดแล้ว มันตันหมด มันไปไม่ได้หรอก แต่ เวลาจะไปได้นี้ อาสวัชยญาณ บุปเพนิวาसानุสตีญาณ คนที่ระลึกอดีตชาติได้มากมาย มหาศาลมันจะหลงตัวมันเอง มันจะว่าตัวมันเองยิ่งใหญ่ แล้วมันก็จะติดตรงนั้น มันไปไหนไม่ รอดหรอก

ดึงกลับมา เพราะว่าศึกษากับเขามาหมดแล้ว จุตูปปาตญาณเห็นใหม่ สัตว์ทุกดวงใจ เทวดา อินทร์ พรหม เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ในเมื่อจิตมีกิเลสนี้ ผลของกรรม กรรมต้อง ให้ผลทุกดวงใจเด็ดขาด มันไปของมันแน่นอนอยู่แล้ว

ชักกลับมา เวลาอาสวัชยญาณในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นกิเลสไป อาสวัชยญาณคือมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ถ้ามันชอบธรรมขึ้นมาเห็นใหม่

เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้างานชอบ เพียรชอบขึ้นมา มันก็ต้องมี พื้นฐานของผู้มีอำนาจวาสนาก่อน ถ้าไม่มีพื้นฐานอำนาจวาสนามันก็หนักแกว่นกขุนทองใจ มันก็ ว่า มันชอบ มันก็ว่ามรรค ๘ เหมือนกัน มรรค ๘ ด้วยปากด้วยบ่นไป

นี่ไง เวลาการศึกษาการศาสนาให้มันคงมีการศึกษา ศึกษาเป็นทฤษฎี ศึกษาเป็น ความจำ ศึกษาเป็นสัญญาตญาณของมนุษย์ มนุษย์ที่ใช้ขั้น ๕ ไปศึกษาๆ นั่นนะ ศึกษาโดย

กิเลส ศึกษาด้วยความจำใจ ศึกษาโดยอวิชาที่มันอยู่ในหัวใจใจ สมมุติมันเจ็บจนไปด้วยใจ แล้วก็พลิกแล้วก็แปลงขึ้นมาว่าเป็นสมบัติ ของตัว ตัวว่ามีปัญญาๆ

จำมาทั้งนั้น นกแก้วนกขุนทอง พอนกแก้วนกขุนทองขึ้นมา มันก็จำต่อเนื่องกันไป นกแก้วมันก็สอนรุ่นใหม่ต่อไป แม่จำ แม่จำไปอยู่นั่นละ สิ่งนั้นมันก็เป็นเรื่องของนกของกา นี่พูดถึงปริยัตินะ

เวลาจะปฏิบัติๆ ครุบาอาจารย์เราปฏิบัติแล้ว เวลาปฏิบัติไปแล้วมันปฏิบัติแบบโลกๆ ใปฏิบัติแบบโลกๆ มันปฏิบัติ มันก็ปฏิบัติตามฤๅษีชีไพรเขาก็ทำมาแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปศึกษากับเขามาแล้ว แล้วเราเป็นใครละ เราบวชมาเป็นพระ เราบวชเป็นพระขึ้นมา เราก็บวชแต่ร่างกาย บวชด้วยบัญญัติจตุตถกรรม ถูกต้องตามธรรมวินัย บวชแต่ร่างกาย ยังไม่ได้บวชหัวใจใจ

แล้วบวชเป็นพระขึ้นมาแล้วนี่ ว่าเป็นชาวพุทธขึ้นมา นี่ทำอะไรซะจะถูกไปหมดใช่ไหม นี่ธรรมและวินัยถูกต้องดีงาม เวลาปฏิบัติไปแล้วมันไปตามอวิชา ไปตามความลุ่มหลงของตน แล้วเวลากรรมฐานม้วนเสือ ม้วนเสือทำอะไรไม่ได้เลย

นี่ไง เวลาครุบาอาจารย์ท่านถึงบอกทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ทำความสงบของใจเพื่อมีความสงบระงับ เพื่อให้ชีวิตของเราเนี่บราบรื่น เพื่อให้ทัศนคติของเราดีงาม ดีงามขึ้นมาให้มันเข้ามาเห็นภายในของเรา

ถ้าเห็นภายในของเราเห็นใหม่ พระพุทธศาสนานี้ **สิ่งที่จะสัมผัสกับพระพุทธศาสนาได้คือหัวใจของสัตว์โลกเท่านั้น** หัวใจของสัตว์โลกที่สัมผัสๆ เวลามีการศึกษาๆ ก็ศึกษาจากชั้น ๕ จากตา จากการได้สื่อสารทางเสียงต่างๆ นี่ก็ศึกษา แต่ศึกษามา ก็ศึกษาแบบโลกๆ ใจ

เวลาครุบาอาจารย์บอกโลกๆ ขึ้นมา ทำความสงบของใจเข้ามาก่อนๆ เวลาทำความสงบของใจเข้ามาก่อน บอกสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แล้วคนที่ปฏิบัติเขาก็รู้ เพราะการทำความสงบของใจเข้ามาก่อน พอจิตมันสงบแล้วนี่เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญอยู่อย่างนั้น ถ้าจิตมันสงบได้

นะ แต่ถ้าจิตมันสงบไม่ได้ละ ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้น แค่ทำสมาธิยังทำสมาธิกันไม่เป็นเลย

ถ้าทำสมาธิเป็น เวลาเขาบอกว่าให้ดูจิตๆ เวลาดูจิตๆ ดูจิตก็ดูที่ความคิด ดูที่สัญญา อารมณ์นี้มันไม่ถึงจิตหรอก นี่ก็เหมือนกัน เวลาไอ้พวกที่สมาธิหลับตา สมาธิลืมตา บอกว่าสมาธิลืมตานี้ ลืมตามันก็แค่ตานั่นแหละ ตามันเป็นสมาธิได้อย่างไร หลับตาลืมตามันเกี่ยวอะไรกับสมาธิละ แล้วถ้าเป็นสมาธิๆ สมาธิคือจิตสงบ จิตอยู่ที่ไหนละ อยู่ที่ตาหรือ

ตานี้เป็นอายตนะ ๖ วิญญาณ ๖ โสทวิญญาณ ฆานวิญญาณ วิญญาณในความสัมผัส ความสัมผัสนี้มันเป็นสัจจะความจริง นี่เรียนพระพุทธศาสนาเขาจะสอนเรื่องวิญญาณ ๖ วิญญาณ ๖ เป็นวิญญาณ ๑๘ วิญญาณนอก วิญญาณใน มีในมีนอกตลอดเวลา การศึกษาภาคปริยัติแล้วเวลาปฏิบัติละ ングไปหมดละ จะขึ้นต้นอย่างไร ทำอย่างไร ไม่ต้องไปสนใจมัน

สิ่งที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้ แสดงธรรมไว้ แต่เมื่อผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขามีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน เวลาเขามีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน คนที่มีปัญญามากมันก็ต้องใช้ความละเอียดลึกซึ้งซึ่งขึ้นไป เวลาคนที่มีปัญญาด้อยกว่าก็ต้องอาศัยปัญญาพอประมาณ

แต่ละคนก็เลศต้นหาความทะยานอยากในใจมันไม่เท่ากัน ความล่งเลงสัย ความรู้สึกลูกพันทันมันก็แตกต่างกันไป แล้วมีกำลังหรือไม่ ถ้าเขามีกำลังควรแก่การงานถึงแสดงอริยสัจ ควรแก่การงาน จิตใจที่ควรแก่การงาน จิตใจที่อบรมบ่มเพาะมาแล้ว ถ้าจิตใจที่อบรมบ่มเพาะมาแล้ว ครูบาอาจารย์เราให้อบรมบ่มเพาะหัวใจของเรา

ถ้าอบรมบ่มเพาะหัวใจของเราให้ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ทำสมาธิก่อน ทำสมาธิให้จิตสงบๆ แล้วถ้าจิตมันสงบไม่ได้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ก็ใช้ปัญญา ปัญญาเพื่ออบรม เพื่อบ่มเพาะ ให้ใจเป็นสมาธิเข้ามานี้

สมาธิมันต้องหยุด นี่ดูสิ คิดเท่าไรก็ไม่รู้ต้องหยุดคิด คิดเท่าไรก็ไม่รู้ต้องหยุดคิด แต่การหยุดก็ต้องใช้ความคิด คิดเท่าไรก็ไม่รู้ นี่สิ่งที่เราศึกษา สิ่งที่เราศึกษากันเนี่ยมันเป็นความคิดทั้งนั้นแหละ คิดเท่าไรก็ไม่รู้ต้องหยุดคิด

แต่เวลาทำสมาธิขึ้นมาหายใจเข้าลึกๆ หายใจออกลึกๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลามันหยุด นี่หยุดนะ ถ้าหยุดแล้วมัน ไม่นิ่งไง สมาธิหยุดนิ่ง สมาธิหยุดนิ่งไม่ใช่ลืมตาหรือหลับตาลืมตาเป็นสมาธิแล้วหยุดแต่ไม่นิ่ง พอไม่นิ่งมันก็คลอนแคลนไป

โดยธรรมชาติของกิเลสๆ เห็นไหมมันยุมันเห่ มันไหมไฟใส่หัวใจของเรา เราก็คิด ความโลภ ความโกรธ ความหลง เวลาความโลภ ความโกรธ ความหลง ดูสิ ดูคนทั่วไป ดูแม่ค้าในตลาดเวลาเขามีปัญหา กัน เขาทะเลาะเบาะแว้งกัน เขามีอารมณ์ต่อกัน เขาทำร้ายกัน นี่ความโลภ ความโกรธ ความหลงที่เห็นชัดๆ

แต่เราบอกว่า “พอมานั่งสมาธิ เราไม่มีความโลภ ไม่มีความโกรธ ไม่มีความหลง เรามีใจเป็นกลาง เรามีใจเป็นกลาง”

มันยังไม่มีอะไรกระทบใจ เวลาจะเห็น เราจะเห็นได้ชัดๆ เลย เวลาคนที่มีความทุกข์ได้แย้งต่อกันนั้นนะ โทสะ แล้วเวลาเราเป็นนะ เวลาเราเป็น เราไม่มีสติปัญญา เราไม่เห็นใจ

เวลาเราสำรวจมรรคสังขารขึ้นมา กิเลสมันก็อ้อยสร้อยอยู่ในหัวใจใจ มันไม่แสดงออกใจ ไม่แสดงออกมาก็ด้วยที่เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นชาวพุทธนะ เป็นประเพณีวัฒนธรรม ให้อ่อนน้อมถ่อมตน ให้มีมารยาทสังคมไง เราก็ดีกัดกันมาด้วยความ เป็นมารยาทๆ แล้วจิตมันมีมารยาทใหม่ จิตมันอยู่ในโอวาทใหม่ จิตมันจะอ่อนน้อมถ่อมตนให้ เราใช้ ให้เราขีดเขียน ให้มันเป็นตามความพอใจของเราใหม่

ไม่ ไม่นิ่งมาแล้วเห็นไหม เราถึงต้องทำความสงบของใจเข้ามาใจ ถ้าทำความสงบของใจเข้ามาคือข้อเท็จจริง ไม่ใช่ว่าลืมตา ลืมตาแล้วก็เอ๋ไปอย่างนี้ ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย มันเป็นเรื่องโลกๆ

แต่ถ้ามันเป็นความจริง เราหายใจเข้าพุท หายใจออกโอ ถ้าจิตมันสงบระดับเข้ามาๆ เห็นไหม หยุด หยุดแล้วเดี๋ยวมันก็เคลื่อนไถลออกมาอีกละ มันหยุดไม่ได้หรอก

แต่เราก็ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า นี่ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า จิตมันหยุด พอหยุดไปแล้วถ้ามันนิ่งมันมีกำลัง จิตที่มันหยุดแล้วมันนิ่ง พอหยุดนิ่งแล้วเราจะดูสิ่งใด เราจะพิจารณาสิ่งใด มันชัดเจนนะ แล้วมันก็จะแปลกใจนะ “ทำไมเมื่อก่อนไม่คิดอย่างนี้ ทำไมเมื่อก่อนไม่เห็นอย่างนี้” สิ่งที่จะรู้จะเห็นอย่างนี้เพราะหัวใจหยุดและนิ่งหยุดแล้วนิ่งนะ

สิ่งที่มันทำกันไม่ได้ หยุดแต่ไม่นิ่ง หยุดแล้วคลอนแคลน พอคลอนแคลนขึ้นมาแล้วนะ มันทรงตัวไว้ไม่ได้ไง แต่มันก็มหัศจรรย์นะ พอมหัศจรรย์ขึ้นมาเนี่ยเวลาคนที่ไม่มีอำนาจวาสนาก็บอกว่า “ไฉนมันผิด มันทำแล้วไม่ถูกต้อง ต้องล้มตายอย่างเรานี้หลับไม่ได้ หลับแล้วมันจะสลบไปเลย มันจะไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน”

จริงหรือ เวลาหัวใจของคน เราจะนิมนต์ขนาดไหน เราจะมีอารมณ์คุ้นเคยอย่างไรก็แล้วแต่ มันก็มีธาตุรู้ทั้งนั้นนะ ธาตุรู้ๆ แล้วธาตุรู้สิ่งที่จะทำงานๆ เวลาครูบาอาจารย์ท่านอบรมสั่งสอนไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้เนาะ ตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ เวลาตรัสรู้นั่งอยู่โคนต้นโพธิ์ แล้วเวลาจิตสงบแล้วกำหนดอานาปานสติจิตสงบเข้ามา บุญเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวกขยญาณมันเป็นขึ้นมาจากไหน มันเป็นขึ้นมาจากหัวใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่โคนต้นโพธิ์ เวลานั้นอยู่โคนต้นโพธิ์ แต่เวลาที่มันเป็นไปเห็นใหม่ นี่ธรรมจักร จักรมันหมุนในหัวใจอันนั้น จักรมันหมุนในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลามันชำระล้างกิเลสไปแล้ว อาสวกขยญาณทำลายอวิชชาหมดเลย แล้วจบ วิมุตติสุขๆ นะ สุขอย่างยิ่ง ไม่ค้น ไม่เพ้อเจ้อ ไม่เหม่อลอย ไม่เที่ยวให้คนอื่นชื่นชม ไม่มี

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้สัตว์ชนสัตว์ เวลาเย็นเห็นไหม “ที่นี่เดือดร้อน ที่นี่วุ่นวายหนอ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่นะ “ที่นี่ไม่เดือดร้อน ที่นี่ไม่วุ่นวาย” คนที่เขาเดือดร้อนเขาวุ่นวาย เขามีความทุกข์อย่างใหญ่ยิ่ง เขาแสวงหาสัจธรรม เขาแสวงหาธรรมะ เขาต้องการธรรมโอสธ ต้องการสัจธรรมเพื่อจรรโลงหัวใจของเขา

นั่นไม่ใช่ว่า อู๋! ฉัน.. ยสะเธอต้องเชื่อฉันก่อนนะ ยสะเธอต้องดูนะว่าฉันนี้เป็นพระอรหันต์ ใครจะรู้กับเราหันต์หรือไม่หันต์ ถ้าหันต์ก็หมูหันเมืองตรังใจ หมูหันนั้นเขาลับๆ ส่งถึงบ้านหมดเลย มันจะหันไปไหน หันต์ไม่หันต์มันเดือดร้อนใคร แต่เรามีคุณสมบัติ เรามีสัจธรรม เรามีธรรมโอสธเพื่อคนที่ทุกข์ที่ร้อนหรือไม่

ถ้ามันเพื่อคนที่ทุกข์ที่ร้อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นของเราท่านประพฤติปฏิบัติ ท่านพยายามจะสร้างธรรมทายาทๆ ถ้าธรรมทายาทขึ้นมา นี่บวชเป็นพระแล้วให้มีสมณสาธูป ให้ฝึกหัดข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นเครื่องอยู่ของตน เวลาเครื่องอยู่ของตนแล้วให้ฝึกหัดภาวนา เพราะมันจะอยู่ได้ หรือไม่ได้ มันอยู่ที่หัวใจดวงนั้น

ถ้าหัวใจดวงนั้นขึ้นมาจากปฏิกุณ กัลยาณชน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล บุคคล ๔ คู่ จิตใจดวงนั้นมันจะประเสริฐขึ้นมาจะเป็นอริยบุคคล เป็นสิ่งที่มีคุณค่า เป็นสิ่งที่มีธรรมโอสธ เป็นสิ่งที่มีธรรมในหัวใจ เป็นเครื่องหล่อเลี้ยง

ถ้าเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงขึ้นมา ถ้าใจเป็นธรรมๆ สัจธรรม อันนั้นมันสูงส่ง สูงส่งกว่าโลก ธรรม ๘ สูงส่งกว่ามีลาภ เลื่อมลาภ มียศ เลื่อมยศ ไม่ใช่โมฆบุรุษ โมฆบุรุษตายเพราะลาภ ตายเพราะชื่อเพราะเสียง ตายเพราะลาภสักการะ ตายเพราะต้องการให้ใครยกย่องสรรเสริญนั้น โมฆบุรุษทั้งสิ้น

แต่ถ้าเป็นสัตว์บุรุษเห็นไหม อาชาไนยๆ เขาไม่สนใจเรื่องอย่างนี้หรอก แล้วหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านถึงประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านอยู่ในป่าในเขาของท่านเพื่อความเป็น

จริง เพื่อความเป็นอาชาไนยของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นอาชาไนย ไม่สนใจเรื่องปัจจัย ๔ ไม่สนใจทั้งสิ้น ไม่สนใจโลก แต่จะเอาหัวใจของตน แต่ แต่ก็อยู่กับโลกนี้ แต่ก็อยู่กับโลกนี้

แล้วอยู่กับโลกขึ้นมาเห็นใหม่ ถึงมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ให้การประพฤติปฏิบัติของเราให้มันสงบระงับเข้ามา ถ้าจิตใจสงบระงับขึ้นมานี้สมาธิสมาธิ สมาธิหยุดแล้วนิ่งหยุดแล้วนิ่งนี้สมาธิหยุดแล้วนิ่ง

ไม่ใช่หลับตาหรือลืมตา ไม่มีหลับตาและไม่มีลืมตา หลับตาหรือลืมตาเป็นกิริยาในการทำสมาธิ ในการวิปัสสนา ในการพัฒนาหัวใจของตนเป็นบุคคล ๔ คู่ ใจของตนต่างหากพัฒนาเป็นหัวใจ ๔ คู่ ไม่ใช่หลับตาหรือลืมตา ไม่ใช่

แต่ถ้าเพราะมันลืมตาเถ่ออยู่อย่างนั้น มันไม่หยุด แล้วมันนิ่งไม่ได้ เพราะมันไปหลับตาลืมตา ห่วงหลับตาลืมตาอยู่นี้ ใจเลยไม่หยุดใจ ถ้าใจไม่หยุดมันก็คลอนแคลนใจ แล้วมันจะนิ่งอย่างไร

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ของเราหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมา บอกว่า “เวลาหลวงปู่เสาร์ท่านนั่งขึ้นมานี้ ตัวลอยขึ้นมา”

“เราก็ค่อยลอย” เขาว่านะ มีจิตสมาธิ เวลาสมาธินี้ถ้ามันหยุดแล้วมันไปรู้เห็นสิ่งใด มันก็รู้เห็นในหัวใจดวงนั้น ความรู้เห็นนั้นรู้เห็นด้วยกิเลส ด้วยอวิชชาของตัว ก็ต้องแก้ไขกันไป

เวลาแก้... สมาธิก็เป็นสมาธิ จิตก็เป็นจิต วิญญาณก็เป็นวิญญาณ สิ่งมีชีวิตในหัวใจของสัตว์โลกเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นจิตที่ อยู่ในสิ่งมีชีวิตมันยังมีโอกาสแก้ไขอยู่ เวลาจิตออกจากร่างมันตายเป็นเห็นใหม่ บอกว่า “มันเป็นวิญญาณ มันเป็นดวงๆ” มันคืออะไร เป็นเพราะความโง่เง่า ถ้ามันเป็นความจริงในอภิธรรม อารมณหนึ่ง เขาก็ว่าดวงหนึ่ง นั่นก็เป็นบัญญัติของเขา

ถ้าเป็นความจริง เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นครูบาอาจารย์ของเรา วิถีแห่งจิต เวลา มันจะคิด คิดขึ้นมาจากอะไร เราคิดๆ มาแล้วมันคิดนี้ทำไมมันรุนแรง ทำไมมันเบาบาง เป็นเพราะ

อะไร เวลาพุทโธนี้เดี่ยวพุทโธชัดๆ แล้วพุทโธมันถึยิบ แล้วพุทโธมันจางเบาไป มันเป็นเพราะอะไร

เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน สอนอย่างนี้ แล้วเราก็มีสติปัญญาของเราไง ใครทำได้ ใครทำได้ ไปทำอย่างไรแล้วมันก็จะเห็นผลของมันไง ถ้าเห็นผล พุทโธๆ มันกลมกลืนกับพุทโธ เวลาพุทโธๆ จะละเอียดเข้าไป เวลาจิตมันสงบเข้ามานี่ขณิกสมาธิก็ชั่วคราวใช้ไหม เวลาชั่วคราวเข้ามา เออ! ทำเกือบตาย ได้พักสักหน่อยหนึ่ง เดี่ยวคลายออกมาแล้ว

นี่ไง สมาธิหยุด หยุดชั่วคราวหยุดชั่วคราว หยุดมากหยุดน้อย หยุดเพราะอะไร หยุดเพราะสติปัญญาเราเท่าทัน หยุดเพราะเรามีสติสัมปชัญญะ

ดูสิ เวลาคนเขามีทรัพย์สมบัติของเขา เขายังต้องรักษาทรัพย์สมบัติของเขา ถ้ารักษาทรัพย์สมบัติของเขานี้เขาไปอวดไปให้คนอื่นเห็น เขาจะมากิดจะมาปล้นจะมาชิงเอา นี่ทรัพย์สมบัติของเขา เขายังต้องมีการสงวนรักษา

แล้วนี่ทรัพย์สมบัติของเรา เราค้นคว้าหาหัวใจของเรา เราจะเปิดตู้พระไตรปิฎกในหัวใจ **สติ สมาธินี้เป็นกุญแจมันจะเปิดจะไข จะไขหัวใจของเราให้เป็นสัจจะตามความจริงใจ**

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเวลาตรัสรู้ขึ้นมาก็ตรัสรู้ในใจของท่าน

นี่เหมือนกันเวลาเราจะทำจริงๆ เราทำความสงบของใจเข้ามาก็เพื่อตรงนี้ไง เพื่อตรงที่ว่าเราจะแก้ไข เราต้องแก้ไข ไปแก้ไขที่ในหัวใจของเราไง เราต้องแก้ไขที่หัวใจจิตหัวใจของเรา คือจิตของเรา จิตของเราที่มันมีดมันบอด มันเวียนว้ายในวัฏฏะ เพราะมันมีดมันบอดด้วยอวิชชา แล้วมันมีดมันบอดด้วยอำนาจวาสนาบารมี คนที่มีอำนาจวาสนาบารมีเขามีความอบอุ่นมีความพอใจกับการประพฤติปฏิบัติ ในการประพฤติพรหมจรรย์

เวลาทางโลกเขา เขาชอบอามิส ชอบรูป ชอบรส ชอบกลิ่น ชอบเสียง ชอบความรื่นรมย์
พรหมจรรย์ไม่มี

พรหมจรรย์เห็นใหม่ ปฏิบัติพรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ พรหมจรรย์คืออะไร คือ หัวใจ
เป็นพรหมจรรย์อยู่ในใจของตน เรามีความสุขๆ มีความสุขนะ พอจิตสงบระงับแล้วมีความสุข มี
ความสุขก็เอ้อ! เราก็มีवासนาเนาะ

ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาจนเราลงใจเชื่อมั่นกันว่าท่านเป็นพระอรหันต์ ท่าน
อบรมบ่มเพาะคุ้มครองดูแลพวกเราให้เราได้เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เพื่อให้หัวใจเรามั่นเบิ
บาน เพื่อให้หัวใจรู้จักตัวเอง พอรู้จักตัวเองเห็นใหม่ นี่ความสงบ

**“สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ใจพวกที่ทำสมาธิไม่เป็นเกิดมรรคไม่ได้ ศาสนาไหนไม่มี
มรรค ศาสนานั้นไม่มีผล”**

อันนั้นมันความจำต้องจำทั้งนั้น มันเป็นปริยัติ มันจะเข้าสู่ใจไม่ได้ แล้วมันก็ไม่เข้าด้วย
มันไม่ตั้งใจเข้าด้วยเพราะมันเข้า ไม่เป็น เข้าไม่ได้ เพราะเข้าไม่ได้มันเลยมองข้าม มองข้ามไป
ว่าลืมตามันถูกต้องดีงาม หลับตา หลับตามันหลับไหล

หลับตาหรือลืมตาไม่เกี่ยว สมาธิหยุดแล้วนิ่ง เวลามันหยุดแล้วนิ่งนะ พอหยุดแล้วนิ่ง
เห็นใหม่ คนเรามันฟังมันชาน มันทุกข์มันยาก ทุกข์ยากไหม เวลามันหยุดให้เราได้พักผ่อนมันมี
ความสุขใหม่ มันมีความสุข

กรรมฐานที่ภาวนาไม่เป็นก็ตรงนี้แหละ เวลามันหยุดขึ้นมาแล้วมันแกว่ง มันไปรู้ไปเห็น
อะไร อวดดี มันก็ไม่รู้จักอริยสัจใจ มันไม่เคยเห็นภาวนามยปัญญาไง ถ้ามันเห็นภาวนามย
ปัญญา มันจะไม่พูดกันหรือกว่าที่มันเป็นมันว่างๆ นั่นนะสิ้นกิเลส เพราะอะไร ทุกข์ เหตุให้เกิด
ทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ทุกข์เกิดขึ้นยังไม่วิธีเลย แล้วไม่เห็นทุกข์ด้วย

เวลาหลวงตาท่านพูด “กิเลสมันมาชี้ถ่ายใส่หัวใจนะ แล้วมันกลับไปบ้าน มันไป
นอนหลับสบายเลย เพิ่งตื่นมาทุกข์” นี่ไง มันเลยไม่เห็นทุกข์ใจ คนที่ไม่เห็นทุกข์

วิปัสสนาไม่เป็น คนที่ไม่เห็นทุกข์จับทุกข์ไม่ได้ จับทุกข์ไม่ได้ก็จับอริยสัจไม่ได้ จับอริยสัจไม่ได้ก็ภาวนาไม่เป็น ภาวนาไม่เป็น นี่โง่หยุดแต่ไม่นิ่ง

เวลามันหยุดนะ เราพยายามของเรา เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา ทำเข้ามาเพื่อตัวตนของเรานี้แหละ

เวลาทางโลกนะ เรื่องอนิจจัง สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจัง คำว่า “เป็นอนิจจัง” เห็นไหม อากาศ แร่ธาตุ ความแปรปรวนของมัน เราไม่ได้สร้าง มันมีของมันอยู่โดยธรรมชาติ มันเป็นอนิจจัง อนัตตา

นี่โง่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงอัมมจักขุ ทำไมพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เกิดที่ใจใจ ใจถ้ามันสงบระงับเข้ามาใจ แล้วถ้าใจมันรู้ มันเห็นขึ้นมา มันใช้ปัญญาของมันแทงทะลุ นั่นนะคือไตรลักษณ์ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้น คือหัวใจของเราค้นคว้าหากิเลสของเราได้ นั่นนะสิ่งที่เกิดขึ้น

สิ่งที่เกิดขึ้นเวลาใช้สติปัญญาใคร่ครวญไปแล้ว สิ่งใด สิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่มีอะไร อยู่ได้เลย เวลามันดับไปเป็นธรรมดา นี่ไตรลักษณ์โง่

ไตรลักษณ์กับอนิจจัง ทุกคนจะเพียบว่าเหมือนกัน ไม่ใช่ สรรพสิ่งในโลกนี้ นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าสรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง แต่ไตรลักษณ์ไม่เป็นอย่างนั้น เพราะไตรลักษณ์มันต้องการชวนชวนมีการกระทำของเราขึ้นมา เราถึงพระไตรลักษณ์ะ

พระไตรลักษณ์ะเห็นไหม เวลาพระกรรมฐานสมัยโบราณนะ ถ้าบ้านไหนมีคนตายมีงานศพ เขาสวดอภิธรรมเลย มันตัวแทนเลย ซากศพนั่นนะ ไตรลักษณ์มันจะเกิดใจ เพราะมันพิจารณาซากศพ พิจารณาอสุภะ พิจารณาถึงอภิธรรมเห็นไหม เวลาคนตาย สวดอภิธรรมๆ อภิธรรม ธรรมอันยิ่งใหญ่ แล้วรู้อะไร นี่ถ้าทางโลกก็สวดเอาบุญกัน

เวลาหลวงตาท่าน ตอนท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านบอกเลย ถ้าการสวดมันเป็นบุญเป็นกุศล ก็ตั้งพระไว้องค์หนึ่ง แล้วเวลาใครตายก็สวด มันจะได้ไปสวรรค์ทั้งหมด

มันเป็นพิธีกรรม เป็นความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราเห็นว่า สิ่งนี้ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแสดงธรรมต่อพระมารดา มารดามีดวงตาเห็นธรรม มันสุดยอด สุดยอดเราก็เลยเอามาทำเป็นประเพณีไง แต่ความจริงนั้นมันก็ต้องบ่นไง ถ้าทางโลกก็นกแก้วนกขุนทองไง

แต่ถ้าเป็นจริง ๆ เราทำกันนี้ไง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เป็นธรรมดา เอ็งเกิดขึ้นใหม่ ละ ถ้ามันเกิดขึ้นเห็นใหม่ สมาธิมันต้องหยุดแล้วนิ่ง สมาธิหยุดแล้วนิ่ง สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

ปัญญา ปัญญาคือการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหว ปัญญาคือการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวเพื่อจะไปชำระล้างกิเลส การเคลื่อนไหวนั้นคือปัญญา

“สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้” แต่สมาธิเอ็ง ยังทำกันไม่เป็นเลย แล้วก็จับผิด จับถูก ไม่มีคุณภาพะ ยังมีการมาวิจารณ์สมาธิหลับตา ลืมตา สมาธิที่ไหนมันมีหลับตา ลืมตา มันมีแต่มีจนาหรือสัมมา มีจนาสมาธิทำสมาธิไปแล้วเป็นมีจนา ฤๅษี ซีไพร่ นั้นมีจนา

สัมมาๆ ก็องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำสัมมา เวลาสัมมา สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิเป็นบาทเป็นฐาน เพราะมันเกิดไตรลักษณ์ไง สัมมาสมาธิถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็น มันจะเกิด ไตรลักษณ์ เกิดไตรลักษณ์ขึ้นมาเห็นใหม่ พระไตรลักษณ์ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ดับด้วยมรรค ๘ ถ้ามันมีมรรคตรงนี้ไง นี่ไง ปัญญาคือการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหว

เราเป็นปัญญาชนนะ เราเห็นใหม่ก็ฟ่ายิมนาสติก แล้วก็ฟาสเก็ตน้ำแข็ง เขาเคลื่อนไหวของเขา โอ้ย! พลั้วเลย เวลาแข่งขันยิมนาสติกเล่นประเภทอะไร พลั้วไหวเลย มันมาจากไหน กว่าเขาจะฝึกฝนได้ขนาดนั้น ร่างกายเขาต้องแข็งแรงมาก ความแข็งแรงอันนั้นแต่เวลา ยิมนาสติกเขาเล่นของเขาอ่อนไหวพลั้วสวยงามมาก มันมาจากไหน มันมาจากร่างกายที่แข็งแรง แล้วฝึกหัดด้วยความอ่อนพลิ้วไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีสมาธิ อะไรแข็งแรง จิตตั้งมั่นหรือ จิตมีกำลังตรงไหน แล้วการเคลื่อนไหวๆ ปัญญาคือการเคลื่อนไหว เคลื่อนไหวณะธรรมจักร ถ้ามันเป็นจริงนะ

“สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้” แต่ไม่มีสมาธิร่างกายอ่อนแอ เราเป็นปัญญาชน เราก็ส่งเสริมการกีฬา เราก็ไปดูเล่นยิมนาสติก แล้วเราก็จ้องเล่นนะ ลืมตา ลืมตาอยู่อย่างนั้น แล้วมันเล่นยิมนาสติกเป็นใหม่ สเก็ตน้ำแข็งที่เขาพลั่วอยู่อย่างนั้น ลืมตาจ้องให้เต็มที่เลย แล้วมันจะเล่นได้อย่างเขาใหม่ ลืมตามึงนะ ไม่มีหรอก ลืมตาหลับตาไม่เกี่ยว ไม่มี

สมาธิเป็นสมาธิ แต่ด้วยบุญด้วยวาสนานะ ถ้าพอทำสมาธิไม่เป็นแล้วมาวิจารณ์ว่าสมาธิหลับตา สมาธิลืมตา มันบอกถึงพื้นฐานว่าพื้นฐานไม่มี แม้แต่สมาธิเห็นใหม่ หลวงตาท่านสอนนะ เวลาท่านปรับ บ่นนะ “สมาธิยังทำกันไม่เป็น แล้วมันจะภาวนาอะไรกัน” ท่านบ่นกับลูกศิษย์ลูกหา “สมาธิยังทำกันไม่เป็น”

เพราะสมาธิเราจะหยุดนิ่ง เราจะรักษาหัวใจให้หยุด แล้วนิ่ง มันเป็นการทำได้ยากกว่า “ใจเป็นนามธรรม ใจเป็นนามธรรมอยู่ที่ไหน เวลากายกับใจๆ จับไปก็มีแต่กายไม่เห็นหัวใจเลย” แล้วเราจะค้นคว้าหาหัวใจของตน แล้วคนที่มีความฉลาดขึ้นมา คนมันยังหยาบๆ อยู่ก็ให้มันบริกรรมพุทโธๆ คำอะไรบริกรรมก็หัวใจมันคิดไป หัวใจมันคิดพุทโธๆ จนมันนิ่งไป

พอมันนิ่งขึ้นมา สิ่งทีพุทโธๆ ไปนั่นนะ พุทโธให้เรื่อย พุทโธด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยสติด้วยสติสัมปชัญญะ ด้วยการกระทำของตน ด้วยการล้มลุกคลุกคลานขึ้นมา ก็ฝึกหัดของตนขึ้นมาตลอดไป เวลาถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมามันก็สงบระงับ เข้ามาใจ แล้วถ้ามันสงบขึ้นมาแล้วถ้ามันคลอนแคลน คลอนแคลนนี่คนทำสมาธิไปเห็นนิมิต มันคลอนมันแคลน มันหยุดมันไม่นิ่ง มันไม่นิ่ง มันหยุด หยุดแล้วรู้เห็น มันเป็นข้อเท็จจริงของหัวใจ

“จิตนี้มีหัตถ์จรรย่นัก” หลวงปู่มั่นแกจิดๆ “จิตนี้มีหัตถ์จรรย่นัก”

เวลาจิตนี้เราปล่อยตามธรรมชาติไป เราปล่อยตามธรรมชาติไปจนเป็นจิตนิสัยเป็นความชอบของตนไป คนชอบสิ่งใดมันก็แสดงออกอย่างนั้น แล้วมันก็แสวงหาสิ่งนั้นมาปรนเปรอ

ปรนเปรอกิเลสมันคิดขึ้นมาไง เวลากิเลสมันคิด มันต้องการ มันยุแหย่หัวใจอย่างไร เราก็วิ่งเต้นไปหาสิ่งนั้นมาปรนเปรอมันๆ มันก็ว่ามีความสุขๆ ใจ มันเป็นกิเลส

เวลาเราเป็นนักปฏิบัติ เรามีครูบาอาจารย์ ท่านถึงไปอบรมสั่งสอนให้บริกรรม เวลามันคิด ไม่ให้มันคิด บังคับๆ ปฏิบัติใหม่ๆ เขาบังคับทั้งนั้น ไม่บังคับมันไม่ทำหรอกเพราะอะไร

เพราะธรรมชาติมันจะไปชำระล้างกิเลส แล้วกิเลสเป็นเจ้า วัฏจักร เจ้าวัฏจักรคือเจ้าหัวใจ มันเป็นเจ้าหัวใจอยู่แล้วให้มันพุทโธๆ ใครมันจะพุทโธ เพราะกิเลสมันเป็นเจ้าหัวใจ มันยึดอำนาจ มันครองวัฏจักรอยู่

แล้วเราศึกษาธรรมะๆ กัน ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เวลาเข้าสู่สัจจะความจริง เริ่ม ทาน ศีล ภาวนาเข้ามาก่อน เวลาทานก็เรื่องทาน เรื่องศีลก็เรื่องศีล เวลาภาวนาขึ้นมาเห็นใหม่ จะมาปฏิบัติจะมาพุทโธนี่กิเลสมันยอมไหม แล้วกิเลสไม่ยอม มันถึงต่อสู้กัน ต้องเข้มแข็งกันไว้ ใหม่ๆ ต้องบังคับๆ พอบังคับจนมันทำงานเป็น มันทำงานได้

พอมันทำงานเป็นทำงานได้ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ไม่มีหลับตาลืมตา หรอก หลับตาลืมตาเพื่อแจ้ง ทำไม่เป็นแล้วอิจฉาเขา อิจฉาเขาแล้วก็เที่ยวจะไปบงชี้ จะไปบังคับให้เขาเห็นว่าเป็นหลับตาลืมตา ไม่มีหรอก ไม่มี

ถ้ามันจะเป็นจริงๆ ขึ้นมา มันเป็นสมาธิขึ้นมา เวลาเป็นสมาธิ หยุด หยุดแล้วหยุดบ่อย หยุดบ่อยๆ วงกรรมฐานไง พอหยุดขึ้นมาหน่อยไปเห็นนุ่น ไปเห็นนี่ หยุดทีหนึ่งก็ว่าตัวเอง ได้มรรคได้ผล หยุดสองที่สามที่ หยุดแต่ไม่นิ่ง

ถ้าหยุดมันนิ่ง มันรู้ หยุดแล้วนิ่ง นิ่งเพราะอะไร นิ่งเพราะมีกำลังไง เพราะมีกำลังขาไง นี่ไง ยิมนาสติกไง เวลาพวกสเก็ตน้ำแข็งเห็นใหม่ ดูเขาหมุนลี ขาเขาแข็งแรงขนาดไหน นี่ไง มันหยุดไง หยุดแล้วมันนิ่งไง นิ่งแล้วหัดเคลื่อนไหว หัดเคลื่อนไหว เล่นยิมนาสติก

เคลื่อนไหวในอะไร ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ในการประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เวลาเราเริ่มต้นปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่ ไปเที่ยวป่าช้า ไปพิจารณาภายในนั้นจะกายข้างนอก พิจารณาอย่างนั้นพิจารณาจะมาเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในการประพฤติปฏิบัติของเขา นั้นเป็นการท่องบ่นกัน เป็นอุปาทานการคาดหมาย ไม่มีอยู่จริง จะมีอยู่จริงต้องสมาธิหยุดนิ่ง

ถ้าสมาธิหยุดนิ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เกิดขึ้นจากการค้นคว้าการแสวงหา ไม่ใช่เกิดขึ้นโดยผลมะม่วงหล่นทับใส่หัว ไม่มีหรือกิเลสตัวไหนมันจะยอมแพ้ย่อมจำนนให้เราประพฤติปฏิบัติธรรมแล้วสมควรแก่ธรรม กิเลสมันจะพลิกมันจะแปลง มันจะกลั่น มันจะแก้ง มันจะกดขี่ตลอด

การประพฤติปฏิบัติที่ทุกข์ที่ยากกันอยู่ก็คือกิเลสในใจของผู้ที่ปฏิบัติ นั้น ในใจของผู้ที่ปฏิบัติได้สร้างอำนาจวาทนามากน้อยแค่ไหน อยู่ที่บุญวาสนาของตน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มาตรัสรู้เองโดยชอบ เพราะด้วยบุญด้วยอำนาจวาสนาที่ได้สร้างสมบุญญานการมากมายมหาศาลขนาดนั้น ขนาดสร้างสมบุญญานการมาหาศาลนั้นคือบุญญานการ นั่นคือหยุดแล้วนิ่ง มีกำลังมาก

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ ตรัสรู้ด้วยอัสวักขยญาณ ด้วยมรรค ด้วยผล ด้วยความดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ความชอบธรรมในการประพฤติปฏิบัติเป็นมรรคอันนั้นถึงเกิดการกระทำ แต่เกิดจากการกระทำปฏิกิริยาชำระล้างกิเลส เพราะด้วยกำลังอำนาจวาสนาที่ได้ บำเพ็ญเพียรมา

คนที่มีอำนาจวาสนามีจุดยืนมีกำลังขึ้นมาแล้วต้องฝึกหัดให้มันเป็นมรรคขึ้นมาๆ เราเป็นลูกศิษย์กรรมฐาน เราเป็นลูกศิษย์มีครูบาอาจารย์ ท่านสอนให้มีข้อวัตร ท่านสอนให้การประพฤติปฏิบัติที่ท่านสอนเพื่อให้หัวใจหยุดนิ่ง ไม่ให้หัวใจมันฟุ้งมันซ่าน ให้หัวใจให้กิเลสมันหลอกมันลวง ให้กิเลสมันชักนำออกไปใช้ผลประโยชน์ของมันไป

เวลากิเลสมันบีบมันบังคับ มันบังคับให้ไปแสวงหาเพื่อประโยชน์ของมัน ตามความพอใจของมัน แต่กรรมการกระทำอยู่ที่ใจของเราใจ แล้วเราจะมาประพฤติปฏิบัติ เราจะทำความสงบของใจเข้ามา แม้แต่สมาธิมันยังทำกันไม่เป็น แล้วสมาธิหลับตาลืมตา มันก็มาเที่ยววิจารณ์คนอื่นเขา สมาธิมันยังไม่รู้จัก

ถ้ามันรู้จัก มันจะกล้าพูดหรือสมาธิหลับตา สมาธิลืมตา เพราะมันไม่มีอยู่จริงในโลกนี้ คนที่ประพฤติปฏิบัติไม่รู้ข้อเท็จจริงว่ามีอยู่ในโลกนี้ มันเกิดมาเป็นบุคคลวิเศษได้อย่างไร วิเศษกว่านั้น ไม่มีกิเลสก็เกิดได้ พระอรหันต์ก็เกิดได้ แล้วยังจะเกิดอีกต่อไปอีกด้วย นี่คนพิเศษ มันเลยพูดแบบพิเศษ มันไม่ใช่คนปกติเหมือนเรา

คนปกติเรานะ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีวาสนาขึ้นมาเห็นไหม มีอำนาจวาสนาขึ้นมาเพราะว่าเรามีสติปัญญาเพื่อจะแสวงหาสิ่งที่เป็นความจริง สิ่งที่เป็นความจริง คือ จิตดวงนี้ที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันจะเกิดในภพใดชาติใด มันก็เป็นสิ่งมีชีวิตในภพชาตินั้น

ถ้าเป็นสิ่งมีชีวิตในภพชาตินั้น ถ้ามันมีอำนาจวาสนา มันสร้างคุณงามความดีขึ้นมา มันจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไปชำระล้างกิเลสอวิชชา อวิชชาคือผลที่กรรมมันยุมันเหว ที่ทำให้เป็นอย่างนั้น แล้วมันเป็นพญามารอยู่ในใจนี้

ที่เราประพฤติปฏิบัติแก้กรรมๆ ทำลาย ทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายสิ่งที่กรรมมันยึดครอง ทำลายสิ่งที่ว่าอวิชชาที่มันเป็นเจ้าจักรวาล มันเป็นเจ้าวัฏจักร มันเป็นเจ้าของใจ ถ้าจิตมันสงบ ถ้ามันสงบแล้วนิ่ง ผีกหัดเคลื่อนไหว ผีกหัดเคลื่อนไหว

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีการสงบนิ่ง ไม่มีสมถกรรมฐาน ไม่มีฐานที่ตั้งแห่งการงาน ไม่มีไตรลักษณ์เกิดขึ้น ไตรลักษณ์จะเกิดขึ้นอยู่ที่อุดมการณ์ อยู่ที่ความสามารถ อยู่ที่วาสนา แต่ส่วนใหญ่แล้วมันไม่เกิดขึ้น ไตรลักษณ์ไม่เกิดขึ้นเห็นไหม เวลาไตรลักษณ์ไม่เกิดขึ้นเห็นไหม

หยุดแล้วมันไถล ไถลก็คือโลกียปัญญาไง ไถลก็คือความรู้สึกนึกคิดเรานี้ไง มันไถลออกมาไถล มันไม่ใช่ปัญญาที่เคลื่อนไหว

ปัญญาที่เคลื่อนไหว จิตที่มันหยุดนิ่งแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา คนมีอำนาจวาสนา บางคนเวลาจิตสงบแล้วเห็นกาย นั่นแหละ ถ้าเห็นกายใช้วิปัสสนาญาณของเรา เห็นกายแล้วจับไว้ จับไว้แล้วอุคคหนิมิตแยกมัน ถ้าเห็นจะเป็นสิ่งใดแล้วแต่ ถ้าเป็นเกี่ยวกับเรื่องของกาย เกี่ยวกับเรื่องของสรีระ สิ่งนั้นเราใช้สติปัญญาจับ แล้วใช้สติปัญญาแยกแยะได้

แต่ถ้ายังทำไม่เป็น มันจับไม่ได้ จับได้มันก็เคลื่อนไหว คือกำลังมันไม่พอ ความนิ่งไม่พอ ความนิ่งไม่พอภาพนั้นมันจะไหวติง แต่ถ้าความนิ่งพอภาพที่ไหวติงกับภาพที่ขยายตัวแตกต่างกัน ความไหวติง หมายความว่า กำลังของใจของเรามันไม่มีกำลังพอ ไม่มีกำลังพอมันทรงสถานะความเห็นอย่างนั้นไว้ไม่ได้ มันก็ไหวติง

แต่ถ้ามันเป็นจิตที่มีกำลังเวลามันเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คือจับต้องในร่างกายนี้จะเป็นเนื้อ เป็นหนังเป็นต่างๆ จับต้องได้แล้วเป็นอุคคหนิมิตคือมันนิ่ง มันตั้งมั่นได้แล้ว เวลาขยายส่วน ไตรลักษณ์ ขยายส่วนแยกส่วน วิภาคะ วิภาคะให้มันขยายส่วน พอมันขยายส่วนเห็นใหม่ มันไม่ใช่ อันเดิมไง มันไม่ใช่อันเดิมและมันก็ไม่ใช่อันนั้น แล้วมันก็ไม่ใช่อันต่อไป เพราะปัญญามันแทงตลอดไง

แต่ถ้ามันเป็นของเราเห็นใหม่ มันมีเหตุ มันมีผล มันมีความต่อเนื่อง แล้วเราทำกรรมสิ่งใดก็แล้วแต่ กรรมมันต้องให้ผลแน่นอน แต่ในปัจจุบันนี้ภาวนามยปัญญาคือการกระทำของเรา สิ่งที่เป็นภาวนามยปัญญาที่ปัญญามันเคลื่อนไหว เคลื่อนไหวจากฐานของสัมมาสมาธิที่หยุดแล้วนิ่ง แล้วมีวาทสนาน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็นกาย เห็นเวทนา จิตสงบแล้วจับเวทนาได้ไง

จิตสงบแล้วจับเวทนาเห็นใหม่ เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา เวทนามันเกิดจากสิ่งใด เวทนามันมีมาได้อย่างไร เวทนามันมีเวทนาสอง เวทนากาย เวทนาจิตใจ เวทนากายมันเกิด

จากร่างกายเนี่ย เกิดจากความเจ็บไข้ได้ป่วย เกิดจากร่างกายนี้ แต่มันก็ต้องอาศัยหัวใจนี้รับรู้ ด้วยไข้ไหม เวลาจิตสงบแล้ว ร่างกายมันไม่เกี่ยวไร ร่างกายไม่เกี่ยว

เวลาเกิดความหุดหู่เห็นใหม่ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิตเห็นใหม่ พิจารณาจิต จิตมันหุดหู่ จิตมันผ่องใส จิตมันกว้างขวาง จิตมันคับแคบ จิตต่างๆ นี่การพิจารณา จิตใจ เวทนาจิตของจิตใจ ไม่ใช่เวทนาของกายใจ เพราะมันไม่อาศัยอะไรเกิดขึ้นเลย ตัวมันเอง เกิดขึ้น เพราะว่าสมาธิมันหยุดแล้วมันนิ่ง แล้วมันมีกำลัง แล้วสามารถจับได้ใจ

พอมันจับได้เห็นใหม่ มันไม่อาศัยสิ่งใดเลย มันเกิดขึ้น เกิดขึ้นจากความสามารถ เกิดขึ้น จากบุญอำนาจวาสนา เกิดขึ้นจากการค้นคว้า เกิดขึ้นจากการกระทำใจ แล้วขยายส่วนแยกส่วน เป็นไตรลักษณ์ไง เวลาเป็นไตรลักษณ์ ปัญญาที่มันเคลื่อนไหวไง ไม่มีสมาธิ ปัญญาอย่างนี้เกิด ไม่ได้ ปัญญาอย่างนี้คือภาวนามยปัญญา

ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากสมุทจากดินสอ จากการศึกษา เล่าเรียน ศึกษาเล่าเรียนก็ศึกษา มรรค ๘ นี่แหละ สวดธัมมจักข สวดทุกงาน งานใหญ่ๆ ต้องสวดธัมมจักข อาทิตย อนัตต

แต่เวลามันเกิดกับเรา มันเกิดขึ้นกลางหัวใจ มันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิด พร้อม ดำริชอบ งานชอบใจ

งานไม่ชอบคืองานหลับตาลืมตา วิตกวิจารณ์คอยกระทบกระเทียบบคนอื่นใจ มันส่งออก ใจ นี่ใจ มันไหลออกไปไง หยุดแล้วไหลออกไปเลยใจ มันไม่ใช่เคลื่อนไหวด้วยสติ ด้วยปัญญาไง ถ้ามันเคลื่อนไหวด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยสติด้วยปัญญาของใครใจ

โดยปกติความคิดเราจะเร็วมาก รุนแรงมาก เวลามันเป็นมรรค เวลาเป็นมรรคเห็นใหม่ ความคิด ความคิดที่เกิดจากสมาธิหยุดแล้วนิ่งแล้วมีกำลัง มีกำลังแล้วจับต้อง จับต้องได้ จับ ต้อง สติปัฏฐาน ๔ ได้ พอจับต้องสติปัฏฐาน ๔ ได้แล้วพิจารณาดด้วยปัญญา เวลาปัญญานี้ ความเร็วของมันการเคลื่อนไหวของมัน สิ่งทีเร็วที่สุด แล้วมันเคลื่อนไหวที่เร็วที่สุด มันจะมีเหตุมี ผลตอบสนองกันในภาวนามยปัญญานั้น

การเคลื่อนไหว ดุยิมนาสติกเห็นไหม เขาเล่น โอ้โฮ! มันเคลื่อนไหว มันเร็ว มันพุ่ง มันว่อง มันไว โอ้โฮย! มันสุดยอด เขาฝึกเกือบตาย เขาฝึกทั้งชีวิต เขาฝึกให้ร่างกายเขาแข็งแรง ร่างกายไม่แข็งแรงทำความอ่อนช้อยอย่างนั้นไม่ได้ เพราะร่างกายแข็งแรงถึงทำความอ่อนช้อยอย่างนั้นได้ นี่เป็นเรื่องโลกๆ นะ

แล้วถ้ามันเป็นเรื่องปัญญา ภาวนามยปัญญา ไม่ใช่สุตมยปัญญา ไม่ใช่โลกียปัญญา ไม่ใช่โลกุตตรปัญญา โลกียปัญญา โลกุตตรปัญญานี้หนักแก้วนกขุนทอง สบาย! แจ้ว แจ้ว แจ้ว แจ้วเลย

แต่เวลามันเกิดธรรมจักรกับเรา เราตัวเอง ปัจจัตตัง สันติภูมิจิโก เวลาโง่โง่หนักหนา เวลาภาวนาไม่เป็นก็ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด เวลาที่จะเอาชนะกิเลสได้เป็นครั้งเป็นคราว เอาชนะกิเลสได้เป็นครั้งเป็นคราวนี้ทำความสงบของใจได้บ้าง การทำความสงบของใจได้บ้างเดี๋ยวมันก็เสื่อม พอเสื่อมแล้วเราก็มีครูบาอาจารย์คอยคุ้มครองคอยดูแลเรา ถ้าให้เราคนเดียว เวลาเราเสื่อมแล้ว เราก็ทุกข์ เราก็ยาก เราก็ท้อแท้

ความทุกข์นี้ทุกข์มันเป็นอริยสัจ ทุกข์มันเป็นความจริง อยู่แล้ว แล้วเวลามันเสื่อมสภาพ มันหันหน้าหันหลังไม่เห็นใครเป็นคนให้กำลังใจเลย มันมีแต่ความทุกข์มีแต่ความยาก มันมีกิเลสคอยกระแทกซ้ำ มันมีแต่คอยยุคอยเหยยให้ออกไปเผชิญกับโลก ให้อยู่กับโลกนี้ ให้เป็นข้าวัฏจักรต่อไป

นี่ไง ถ้าเรามีครูมีอาจารย์คอยคุ้มครองคอยดูแล มันเสื่อมไปขนาดไหนเราก็พยายามของเรา พยายามฝึกฝนของเรา รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง นี่ไง เวลามันเสื่อม มันเสื่อมเพราะอะไร เวลาถ้าเราพยายามให้มันเจริญขึ้นมา มันเจริญขึ้นมาได้มันก็จะ เป็นสมาธิที่หยุดแต่ไม่นิ่งหรือ กำลังมันไม่มี พอกำลังมันมีขึ้นมา สิ่งที่ว่ามันทุกข์มันยาก จบแล้ว เพราะอะไร

เพราะสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตที่สงบนี้คนที่ไม่มีอำนาจวาสนามันว่านิพพาน ใต้กรรมฐานม้วนเสือ มันถึงไม่มีทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ มันไม่มีตักทวน

สมุจเฉตปหาน มันไม่มีการพิจารณา แล้วเวลาสรุปรวมลงที่เป็นขณะที่มันจะเป็นความจริง
ขณะ คือ จบกระบวนการของมัน จบกระบวนการของมรรคใจ

มรรค วิปัสสนามันเกิดขึ้น ใช้ปัญญาใคร่ครวญอย่างพร้อม ด้วยสติ พร้อมด้วยความ
สมดุล เพราะไม่สมดุลแล้วเห็นใหม่ อัตตกิลมณานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค มัชฌิมาปฏิปทา
ความสมดุล ความพอดี การประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะละเอียดอ่อน แล้วมันจะตั้ง
สติสัมปชัญญะการคุ้มครองดูแล ความคุ้มครองดูแลแต่ละรอบของปัญญา ปัญญาแต่ละรอบ
ถ้ามันตึงคับหนาน มันประหารชั่วคราว มันปล่อยหมดเลย ปล่อยหมดเลยเห็นใหม่ ตัวตนยังอยู่
ไตรลักษณ์ไม่สมบูรณ์นะ มันเป็นไตรลักษณ์อยู่บ้าง มีการกระทำที่ว่าต้องฝึกต้องฝน

เวลาหลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านบอกว่า “ทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำ
แล้วซ้ำเล่า” ทดสอบตรวจสอบเห็นใหม่ แกะแบบเห็นใหม่ แบบแกะออกมาแล้วประกอบเข้า ว่า
มันถูกต้อง ถูกที่ถูกทางหรือไม่ พิจารณาซ้ำพิจารณาซากของมันครั้งแล้วครั้งเล่า พิจารณาแต่
ละครั้งขึ้นมา มันก็จะปล่อยวางเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา

สมาธิหยุดแล้วนิ่งมีกำลัง สมาธิหยุดมันยังไม่มีกำลัง มันไถล มันไถลออกไป มันไม่เข้าสู่
มรรค ถ้ามันไถลออกไป มันเป็นความคิดของเรา เป็นความเห็นของเรา เป็นการให้คะแนน
ตัวเอง เป็นการให้ผลตอบแทนมากเกินไป แล้วมันไม่จริง มันไม่จริงต่อเมื่อเวลาจิตมันเสื่อมแล้ว
มันจะรู้เองว่า มันไม่มีสิ่งใดตกค้าง ในหัวใจเลย

แต่เวลาพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า เวลามันสมุจเฉตปหานนะ
สมุจเฉตปหานคือขณะ ขณะคือนิโรธ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มันมีคุณค่ากับใจดวง
นั้นใจ ใจดวงที่ประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ มันเกิดนิโรธการดับทุกข์ นิโรธคือการดับทุกข์
ดับด้วยมรรคใจ

ถ้าไม่มีขณะ ดับตอนไหน แล้วกิเลสมันตายอย่างไรละ แล้วเวลาตายแล้วนี้ ยถาภูตังเกิด
ญาณทัสสนะขึ้นมา นี่ไง นี่แค่โสดาบันนะ โสดาบันไม่ลุ่มไม่คล้ำในศีล ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่

เห็นต่างพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไม่เห็นแย้งในสังฆกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วที่มันพูด พูดชัดพูดแย้ง พูดแจ่มๆ นั้นไ้บ้าหอบฟางทั้งนั้น ไ้บ้าหอบฟาง เวลาคนบ้ามั่นชู้คนอื่นว่าบ้านะ คนบ้ามั่นไม่เคยชู้ตัวเองบ้าเลยละ คนบ้าถ้าใครมา มึงบ้า มึงบ้า มึงบ้าเลย

แต่ในวงกรรมฐาน ครูบาอาจารย์ของเรา “ทำไมเราโง่งนัก ทำไมเราโง่งนัก” ถ้ามันรู้แล้วนะ

ถ้ามันยังไม่รู้ มันว่ามันฉลาดทั้งนั้น มันว่ามันฉลาด มันหลักแหลม มันมีสติปัญญา ทั้งๆ ที่มันเป็นขี้ข้ากิเลสมันนะ ผีกลั่นจนเกือบเป็นเกือบตาย แค่อยุติเฉยๆ เดี่ยวมันก็คลายออกมา ถ้าหยุดแล้วเกิดความคิดนั่นคือโถง มันโถงออกมาโลกโง่ มันโถงออกมาเป็นโลกีย์ปัญญา มันไม่เข้าโลกุตตระหรอก มันไม่เข้าสู่มรรคโง่

แล้วเวลามันเป็นปัญญาๆ ปัญญาที่เคลื่อนไหวเห็นไหม สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ไม่มีสมาธิจะเกิดปัญญาอย่างนี้ไม่ได้เด็ดขาด แล้วไม่รู้จักปัญญาอย่างนี้ พอไม่รู้จักปัญญาอย่างนี้แล้ว ก็เอาสติ เอาความจำของตน เทียบวัดชาวบ้าน เทียบพูด เทียบวิจัย เป็นตรรกะ เป็นความคิด เป็นความเห็น เป็นองค์ความรู้ต่างๆ

มันก็เหมือนกับการอบรมสั่งสอนในห้องเรียน เวลาห้องเรียนเขาก็ประสบความสำเร็จของเขา เขาเอาคนทำงานที่ประสบความสำเร็จแล้วเอางานของเขามาวิจัยให้ฟัง นั่นมันเรื่องของโลก

แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา มันไม่เป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่ง อีกอย่างอย่างใด อีกอย่างที่เป็นปัจเจกตัง สันติภูมิโก

แล้วหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเวลาทำนอบรมบ่มเพาะธรรมทายาท เวลาทำนอบรมบ่มเพาะหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตาพระมหาบัว เกียกกันปากเปียกปากแฉะ

แล้วเห็นไหม แล้วเวลาเถียง ดูลิ เวลาหลวงปู่มันท่านพูด หลวงตาพระมหาบัวเหมือนเราเลยที่ถ้ำสาริกา คำว่า “เหมือนเราเลย” มาตรฐาน มาตรฐานของภาวนามยปัญญาแต่ละขั้นแต่ละตอนมันมีมาตรฐาน นี่เหมือนของเราเลย เหมือนกับเราเลยที่ถ้ำสาริกา แต่ของมหาไม่มียักษ์ของเราไม่มียักษ์

มาตรฐานนั้น คือ กายกับใจมันแยกออกจากกัน ว่าง เว้งว่างหมด โลกนี้ราบ กิเลสหมด แต่ของหลวงตา หลวงตาไม่มียักษ์ ของท่านมียักษ์ นี่ก็ต่างกันด้วยบุญญาบารมี แต่มาตรฐานของอริยสัจอันเดียวกัน เหมือนเราเลยที่ถ้ำสาริกา แต่ของมหาไม่มียักษ์ มาตรฐานของมันเหมือนเลย แต่บารมีไม่เหมือน ต่างกันเห็นไหม

แล้วเวลาติด “สุขอย่างนั้นมันแค่เศษเนื้อติดฟัน” เพราะมันยังจับอสุภะไม่ได้ ยังไม่ตัด กามราคะปฏิกะ กามราคะปฏิกะขึ้นมา เกิดขึ้นมาด้วยมหาสติมหาปัญญา เวลามหาสติมหาปัญญานี้สมาธิหยุดนิ่งมีกำลังถึงจับได้ มีกำลังถึงวิปัสสนาได้ มีกำลัง ถึงจะรู้จักการแยกการแยะ การดูการแล

วงกรรมฐานครูบาอาจารย์ของเรามีภูมิ มีความรู้ มี องค์คุณธรรม แล้วอบรมสั่งสอนเป็นธรรมทายาท เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราทำมาอย่างนี้

ไม่ใช่หลับตา ลืมตา แล้วก็เที่ยววิเคราะห์วิจยวิพากษ์คนอื่น แต่ไม่เคยวิพากษ์กิเลสในใจเลย แต่ไม่รู้จักกิเลส ท่องจำรู้จักไปหมดเลย จนกิเลสมันอาย มันไม่กล้ามาอีกเลย

อี! มีกิเลสที่ไหนมันอาย กิเลสที่ไหนที่มันจะปล่อยให้จิตพ้นจากอำนาจมัน ไม่เคยมีกิเลสอายหรือ กิเลสมันหน้าด้าน มันกระต๊อบหัวใจของสัตว์โลก ยึดครอง มันจะอายุไปไหน ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็นมันเงิ พุดเท่าไรก็โง่เท่า นั้นแหละ พุดเท่าไรมันก็จะประจานตัวเองเท่านั้นแหละ เพราะภาวนาไม่เป็น เอวัง